USBIK 2020
3.ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
TAM METIN E-KİTABI

USBIK 2020
3rd INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS
FULL TEXTS E-BOOK

ISBN: 978-625-400-229-8

KAYSERİ-TÜRKİYE
29-31 OCAK- JANUARY 2020

Kongre Tarihleri- Congress Dates

29-30-31 Ocak /January 2020

Kongre Yeri- Congress Venue

Kayseri Üniversitesi- Kayseri University
Mustafa Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksek Okulu

EDİTÖRLER- EDITORS

ELSHAN GURBANOV- DR. AYHAN KUŞÇULU

YETKİN KARAOĞLU

ISBN: 978-625-400-229-8

Erişime Açıldığı Tarih: 01.07.2020

Tam metin içeriğiyle ilgili bütün sorumluluk yazara/lara aittir. Tam metinlerde yer alan görüş ve düşünceler USBIK 2020 Kongre Bilim Kurulunun, Düzenleme Kurulunun, Danışma Kurulunun veya Editörlerin düşüncelerini yansıtmaz. Tam metin kitabının tamamı veya bir kısmı izinsiz hiçbir ortamda kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

KURULLAR / BOARDS

KONGRE ONUR BAŞKANI /CONGRESS HONORARY PRESIDENT
Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA / Rector (TURKEY)

KONGRE BAŞKANI / CONGRESS PRESIDENT
Prof. Dr. Derviş BOZTOSUN (TURKEY)

MİSAFİR KONUŞMACILAR/ GUEST SPEAKER
Prof.Dr. Kenan HAS – Doç. Dr. Hasan YILMAZ

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI / ORGANIZING COMMITTEE CHAIRMAN
Dr. Ayhan KUŞÇULU (TURKEY)

DANIŞMA KURULU BAŞKANI / ADVISORY COMMITTEE CHAIRMAN
Prof. Dr. Hakkı BÜYÜKBAŞ (TURKEY)

BİLİM KURULU BAŞKANI / SCIENTIFIC COMMITTEE CHAIRMAN
Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (UZBEKISTAN)

SANAT DANIŞMANI
Hasan GÜRPINAR (RESSAM)

DANIŞMA KURULU / ADVISORY COMMITTEE
Prof. Dr. Azim MALİKOV (UZBEKISTAN)
Prof. Dr. Huziie HİROAKİ (JAPAN)
Assoc. Prof. Dr. Hikmet Zeki KAPÇI (TURKEY)
Assoc.Prof. Dr. Pei-lin Li (TAIWAN)

DÜZENLEME KURULU / ORGANIZING COMMITTEE
Lect. Elshan GURBANOV (AZERBAIJAN) (Kongre Başkan Yardımcısı)
Lect. Elhan ALLAHVERDİYEV (AZERBAIJAN)
Lect. Elmas ŞAHANKAYA POLAT (TURKEY)
Res. Assist. Serdar YILMAZ (TURKEY)
Yetkin KARAOĞLU (TURKEY)

BİLİM KURULU / SCIENTIFIC COMMITTEE
Prof. Dr. Azim MALİKOV (UZBEKISTAN)
Prof. Dr. Faik ELEKBERLİ (AZERBAYCAN)
Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (UZBEKISTAN)
Prof. Dr. Mustafa ÜNAL (TURKEY)
Prof. Dr. Siham ZENGİ (IRAQ)
Prof. Dr. Huziie HİROAKİ (JAPAN)
Prof. Dr. Ali GÜNEŞ (TURKEY)
Prof. Dr. Emir İÇHEM (IRAQ)
Prof. Dr. Fatma ŞAHİN (TURKEY)
Prof. Dr. Filiz YURTAL(TURKEY)
Prof. Dr. Ghadir GOLKARİAN (IRAN)
Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU(TURKEY)

İÇİNDEKİLER/INDEX

DİNLERDE TEMAYÜZ EDEN KAVRAMLAR VE GÜNÜMÜZ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
KENAN HAS 1
*

TÜRKÇE VE ARAPÇADA İSİM TAMLAMALARI – KURULUŞ, İŞLEV, BELİRLİLİK VE ANLAM
İSMAİL HAKKI SEZER 12
*

PETERSEN'İN BEŞ GÖÇ TİPİ İLE PAREKH'İN ÜÇLÜ GÖÇ KURAMI'NIN COĞRAFYA PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ
FERDİ AKBAŞ 26
*

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI NETİCESİNDE ORTAYA ÇIKAN GÖREV-YETKİ SORUNLARI
UĞUR BULUT 34
*

DİNİ YORUMDA ARAP DİLİNİN ROLÜ VE ÖNEMİ
YAŞAR SERACETTİN BAYTAR 46
*

HZ. PEYGAMBER'İN GENÇLERLE İLETİŞİM STRATEJİSİ
AHMET UYAR 56
*

TASVİR-İ EFKÂR GAZETESİ'NİN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ANKET ETRAFINDA 1943 DÖNEMİ TÜRK BASINI
MEHTAP BAŞARIR – MURAT BAŞARIR 67

TELEVİZYON DİZİLERİNDE KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN GÖSTERİMİ: "SEN ANLAT KARADENİZ" ÖRNEĞİ
ALİ KORKMAZ – M. OĞUZ YEĞİN 82
*

YEREL MEDYADA SURİYELİLER: KAYSERİ ÖRNEĞİ
ALİ KORKMAZ – DİLEK ULUSAL 91
*

ERKEK YAŞAM TARZI DERGİLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ VE DERGİLERDEKİ ERKEKLİK TEMSİLLERİNİN ANALİZİ: GQ, ESQUİRE VE MEN'S HEALTH ÖRNEĞİ
KADRİYE ONBAŞ – SERNUR KARAOĞLU 104
*

ALTKÜLTÜRÜN EGEMENE DİRENİŞİNİN POPÜLER KÜLTÜR ÜRÜNLERİNE YANSIMASI: TÜRK HALK MÜZİĞİ VE DADALOĞLU ÖRNEĞİ
ABDULBAKİ ÖZTÜRK 117
*

KAYSERİ ORTAÇAĞ TÜRK MİMARİSİ FİGÜRLERİ
FATMAGÜL SAKLAVCI 133
*

KAYSERİ SELÇUKLU UYGARLIĞI MÜZESİNDEKİ ÇARIK FORMLU KANDİLLER
TUĞBA BAĞBAŞI 149
*

GÜNÜMÜZ SANATINDA MEKÂN İÇERİSİNDE SES VE IŞIK ETKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME ''YOĞUNLUK ATÖLYESİ''
TOLGA SAĞTAŞ 165
*

JAPON RESİM SANATININ MODERN SANATA ETKİSİ
ASLI ASLAN 171
*

YEDİNCİ KITA'DA DİŞTOPYA ETKİLERİ
CANER KEMAHLIOĞLU 182
*

AYDINLANMA BAĞLAMINDA WILLIAM TURNER'IN YAPITLARINDA ANLAM
GÖRKEM UTKU ALPARSLAN 189
*

ON KAWARA'NIN ESERLERİNDE ZAMAN VE MEKÂN OLGULARI
MUSTAFA SEVİNÇ 196
*

BİZANS RESİM SANATINDA SOYLULUK VE İKTİDAR SEMBOLÜ "TAÇ TASVİRLERİ"
OZAN HETTO 206
*

ORMANLARIN KORUNMASINDA AĞAÇ KÜLTÜNÜN, MENKIBENİN VE MEMORATIN ETKİSİ: ELAZIĞ, KARAKOÇAN İLÇESİNDEKİ ÇAYIRGÜLÜ KÖYÜ ÖRNEĞİ
EMRAH TÜNCER 218
*

İÇ GÖÇ HAREKETLERİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE SUÇ İSTATİSTİKLERİNİN ANALİZİ
MUSTAFA ARSLAN 228
*

GENÇ İŞSİZLİK
ÖZLEM ITIL 244
*

TASVİR-İ EFKÂR GAZETESİ'NİN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ ANKET ETRAFINDA 1943 DÖNEMİ TÜRK BASINI

Mehtap Başarır[*]
Murat Başarır[**]

Özet

1938 yılı Türkiye'sinde gazetecilik mesleğini kurumsallaştırmak gayesiyle Türk Basın Birliği (TBB) adında bir teşkilat kurulmuştur. Bu çalışma, 13-15 Aralık 1943 tarihleri arasında yapılan Türk Basın Birliği Teşkilatı'nın ikinci toplantısı öncesinde dönemin Tasvir-i Efkâr gazetesinin gazetecilik mesleğinin sıkıntılarına ilişkin düzenlediği anket sorularına, bu meslek içerisinde farklı roller üstlenen kimselerin verdikleri yanıtları konu edinmektedir. Bu konu çerçevesinde araştırmanın verilerini, Milli Kütüphane Süreli Yayınlar Şubesi'nden doküman incelemesi yoluyla elde edilen Tasvir-i Efkâr gazetesinin Kasım-Aralık 1943 tarihlerine ait sayıları ile alan yazındaki kitap ve makaleler oluşturmaktadır. Çalışma, anketin gerçekleştirildiği zaman diliminde gazetecilik sektöründe rol üstlenen temsilcilerin dile getirdikleri temalar üzerinden dönemin basınının durumunu betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ortaya çıkan bulgular incelendiğinde ankete katılanların sektörde üstlendikleri roller, temalarda belirleyici bir faktör olarak belirmiştir. Diğer yandan dönemin temsilcilerinde, sektörün problemlerinin çözümü noktasında devletten beklentinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca sektörde yetişmiş insan gücünün eksikliği vurgulayan katılımcılar, söz konusu eksikliğin giderilmesi noktasında gazetecilikle ilgili eğitim kurumlarının gereksinimine dikkat çekmişlerdir.
Anahtar Kelimeler: Türk Basını, Türk Basın Birliği, Tasvir-i Efkâr, Gazetecilik.

THE 1943 PERIOD TURKISH PRESS AROUND THE SURVEY OF "TASVIR-I EFKAR" NEWSPAPER

Abstract

In Turkey of 1938, with the aim to institutionalize the profession of journalism, an organization named Turkish Press Union was founded. This study focuses on the responses of people who have different roles in journalism to the survey questions organized by Tasvir-i Efkâr newspaper, on the problems of journalism profession before the second meeting of the Turkish Press Association held on December 13-15, 1943. Within the framework of this subject, the data of the research consist of the numbers of Tasvir-i Efkâr newspaper obtained from the National Library Periodicals Branch through the November-December 1943 and the books and articles in the literature. The study aims to describe the state of the press of the period through the themes expressed by the representatives who played a role in the journalism sector during the time of the survey. When the findings emerging for this purpose are analyzed, the roles of the respondents in the sector emerged as a determining factor in the themes. On the other hand, in the representatives of the period, it was observed that the expectations from the state were high regarding the solution of the sector's problems. In addition, the participants emphasized the lack of trained manpower in the sector and drew attention to the need of educational institutions related to journalism at the point of overcoming this deficiency.

Keywords: Turkish Press, Turkish Press Union, Tasvir-i Efkâr, Journalism.

[*] Harran Üniversitesi, Şanlıurfa Sosyal Bilimler MYO, basarirmehtap@hotmail.com , ORCID: 0000-0001-6317-7469
[**] Erciyes Üniversitesi, İletişim Fakültesi, muratbasarir@erciyes.edu.tr , ORCID: 0000-0003-2363-6370

GİRİŞ

Siyasal iktidarların varlığını sürdürebilmesi açısından vazgeçilmez bir kurum kabul edilen basın, mezkûr özelliği nedeniyle siyasal iktidarlarca, siyasal yaşam içinde etki ve denetim altına alınmaya çalışılmıştır (Güvenir, 1991: 23). Bu minval üzere gazetecilik mesleğinin sorunlarına çözüm bulmak, basında otokontrolü sağlamak ve hükümet-basın ilişkilerini düzenlemek maksadıyla, meslek mensuplarından oluşacak bir birlik kurulması fikri 25 Mayıs 1935'te Ankara'da yapılan Birinci Basın Kongresi'nde ele alınmıştır. Öne sürülen bu fikir, üç yıl sonra uygulamaya konulmuş ve 27 Nisan 1938'de TBMM'de kabul edilen Basın Birliği Kanunu, 14 Temmuz 1938 tarihli Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun tatbik sahasına girmesinden sonra 25 Haziran 1917'den beri faaliyette bulunan İstanbul Matbuat Cemiyeti, Türk Basın Birliği'ne katılmıştır (Güvenir, 1991: 49-50). Böylece Türkiye'de gazetecilerin çalışma ilişkilerini özel olarak düzenleyen ilk metin, gazetecilik mesleğini kurumlaştırmak amacıyla 1938'de çıkarılan 3511 sayılı Basın Birliği Kanunu olarak göze çarpmaktadır (Üstün, 2013: 150). Basın Birliği Kanunu'nun 5. maddesinde Türk Basın Birliği'nin kuruluş maksadı şöyle açıklanmıştır: "Birliğin kurulmasındaki amaç birliğe dâhil Türk Basın mensuplarının maddi, manevi, ferdi ve müşterek menfaatlerini müdafaa ve temin etmek, mesleğin şeref ve vakarını korumak, meslekte düzeni sağlamak, birlik duygularını kuvvetlendirmek, gazetecilik mektepleri ve meslek kursları açmak, uluslararası meslek temasları yapmak" (Tasvir-i Efkâr, 30 Kasım 1943: 1-2; Arabacı, 2008: 118).

Türk Basın Birliği'nin merkezleri ise Ankara, İstanbul, İzmir, Adana ve Trabzon olmak üzere beş bölgeye ayrılmıştır (Arabacı, 2008: 118). Başına Falih Rıfkı Atay'ın getirildiği birliğin merkezi Ankara olarak belirlenirken birliğin en etkili bölgesi olan İstanbul'da da Hakkı Tarık Us başkanlığa getirildi. Böylece ortaya çıkan birlik sayesinde ülke basını, kâğıdından haberine kadar denetim altına alındı. Gazetecilik yapmak için gereken "sarı basın kartı"nın dağıtımı da birliğin tekelindeydi. Basit bir sebeple meslekten atılma korkusu yaşayan gazeteciler, sosyal güvenceleri ve emeklilik hakları olmadan meslek hayatlarını sürdürmüşlerdir (Özcan, 2016: 7).

Türk Basın Birliği, kendisine bağlı iki ana organla çalışmalarını yürütmüştür. Bunlar Merkez Yürütme Kurulu ve Yüksek Haysiyet Divanı'dır. Merkez Yürütme Kurulu, birlik üyelerine yani tüm basın mensuplarına direktifler vererek iktidar-basın ilişkilerini ayarlayan ve basını denetim altında tutan en önemli organdır. Yüksek Haysiyet Divanı ise üç aya kadar meslek icrasından men ve birlikten çıkarma kararı verme yetkisine sahip bir diğer organdır. Divan'ın vereceği "üç aya kadar meslek icrasından men" cezası kesindir. Böylece elinde basın mensuplarını susturucu yetkiler bulunduran Basın Birliği Merkez Yürütme Kurulu'nda ve Yüksek Haysiyet Divanı'nda gazeteci-mebuslar yani doğrudan iktidar mensupları çoğunlukta olmuşlardır. Böylece Güvenir'e göre iktidar, kendi mensupları olan gazeteci-mebusları Basın Birliği'nin en yetkili organına dâhil ederek basın üzerinde denetim ve otoritesini desteklemiştir (Güvenir, 1991: 51-54). İktidarın, ülkedeki tek parti mebuslarını Merkez Yürütme Kurulu'nda çoğunlukta tutarak Basın Birliği'ni elinde bulundurma faaliyeti tüm savaş döneminde devam etmiştir. 1941 ve 1943'te düzenlenen Türk Basın Birliği Kongrelerinde Ulus gazetesi başyazarı gazeteci-mebus F. Rıfkı Atay Merkez Yürütme Kurulu Başkanlığına seçilmiştir (Güvenir, 1991: 52).

Bu yönüyle, Türkiye'de basını denetim altında tutmak amacıyla tek parti döneminde kurulan ve basının özdenetimiyle ilgili olarak Türk Basın Birliği, Türk basın tarihinde kurulan ilk meslek kuruluşu olarak dikkat çekmektedir. Basın Birliği, kanunla kurulan zorunlu bir meslek teşekkülü olarak Türk basın tarihinde yer edinmiştir. Öyle ki söz konusu birliğe üye olmayan gazetecilerin basın mesleğinde çalışmaları, fahri olarak da yazı yazmaları yasaktı (Demir, 1991: 231-232). Bu

yönüyle Basın Birliği kurulduğu dönem içerisinde hâlihazırda devletin güdümünde olan basını topyekûn kontrol altına alan bir örgütlenme modeli öngörüyordu (Özcan, 2016: 7).

Bir bakıma hükümetle matbuat arasında ahenkli bir çalışma yolu sağlamak üzere ortaya konan bu kanun, yalnız hükümetin hedefleri istikametinde çalışması için matbuatı, teşkilatlı ve disiplinli bir meslek haline getirmek ve matbuat mensuplarının hak ve menfaatleriyle birlikte, vazife ve yükümlülüklerinin de devlet eliyle düzen altına alınmasını sağlamak üzere çıkarılmıştır (Sertel, Tan, 16 Haziran 1945: 1-2).

Ayrıca gazetecilik yapabilmek için Basın Birliği'ne üye olma şartının aranması, üyeliği kabul edilmeyen ya da üyelikten ihraç edilen basın mensubunun İçişleri Bakanlığı kanalıyla sonuç almaya çalışması taraflı yayıncılığa davetiye çıkarmaktadır. Bu uygulama ile hükümetten izinsiz gazetecilik mesleğinin yapılamayacağı vurgulanmıştır. Hükümetin kontrolündeki bir meslek kuruluşu üyesinin birlikten ve meslekten men edilme korkusuyla tarafsız davranamayacağını belirten Işık'a göre bu uygulama, hükümetin basını tamamen kontrol altına alması anlamına geldiğinden, Basın Birliği Teşkilatı da doğal olarak basının hak ve özgürlüğünü savunma gibi bir işlem ve eylem içerisine girememiştir (Işık, 2012: 127).

Faaliyette bulunduğu sürece Türk Basın Birliği, Birinci Genel Kongresi'ni 3-6 Kasım 1941'de, İkinci Kongresi'ni 13-15 Aralık 1943'te Ankara'da gerçekleştirmiştir (Güvenir, 1991: 55). İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna yaklaşıldığı ve demokrasi cephesinin zaferinin kesinleştiği bir ortamda dünyada meydana gelen gelişmelerden etkilenen Türkiye'de de liberal zihniyet gelişmiş ve TBMM'de kabul edilen bir yasa ile Türk Basın Birliği 18 Haziran 1946'da kapatılmıştır (Işık, 2012: 127-128).

Bu çalışma, Türk Basın Birliği İkinci Kongresi öncesi, İkinci Dünya Savaşı döneminin yayın organlarından biri olan, Tasvir-i Efkâr gazetesinin, gazetecilikle ilgili farkındalığı artırmak amacıyla dönemin ileri gelen sektör temsilcileriyle yaptığı anket üzerinden dönemin gazetecilik sektöründe yer alan katılımcıların ankete verdikleri yanıtları konu edinmektedir. Çalışma, ankete katılanların yaptıkları değerlendirmeler kapsamında, dönemin gazete patronlarının ve gazetecilerinin problemlerine ve çözüm önerilerine ilişkin değerlendirmeleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.1943 Türk Basın Birliği Kongresi Öncesinde Anket Düzenleyen Tasvir-i Efkâr Gazetesinin Amacı

Tasvir-i Efkâr gazetesi, 1943 Aralık'ın ortasında, Türk Basın Birliği'nin Ankara'da gerçekleşecek olan toplantısı öncesinde, gazeteciliğin sıkıntılarını ele alarak, hükümet nazarında bir farkındalık sağlamak ve toplantıya katılacakları fikren beslemek gayesiyle aşağıdaki sorulara cevap aradığını bildirmektedir (Tasvir-i Efkâr, 14 Kasım 1943: 1):

> i. Gazeteci, vazifesini ülkesine en yararlı bir şekilde yapmak için nasıl teçhiz etmelidir?
> ii. Matbuatın genel seviyesinin yükseltilmesi için ne gibi çarelere başvurmak lazımdır?
> iii. Okuyucu ile gazeteci ve gazeteciyle devlet arasındaki münasebetler nedir ve nasıl daha iyi düzene konabilir?
> iv. Gazeteciliğe rağbeti artırmak ve fikir hayatını kısırlıktan kurtarmak için ne yapmak gereklidir?

Tasvir-i Efkâr gazetesi, genel manada basın hayatının, ileri devlet bünyesine uyması için ne gibi önlemler almak gereklidir? sorusundan yola çıkmış ve buradan hareketle sektörde çalışanların mevzuyla alakalı düşünceleri üzerinden bir yazı dizisi hazırlamıştır.

Yazı dizisiyle gazete, Ankara'da toplanacak olan basın kongresinin arifesinde etrafında geniş bir kamuoyu oluşturmak çabası içerisindedir. Çünkü Cumhuriyetin 20. Yılına girilmesine rağmen gazeteciliğin, hâlâ emekleme devresinden kurtulamadığı iddiasından yola çıkan gazete, dünyanın en cazip mesleği olduğu halde Türkiye'de yeterince rağbet görmemesini, gazetenin Türkiye'de çok aranan bir meta olmaması argümanına dayandırmaktadır. Ancak matbuat olmadan kamu hayatının eksik kalacağının farkındaki gazete, ileri bir meclis ve hükümet hayatı içinde mutlaka gelişmiş bir matbuat hayatına ulaşmanın Türk devletinin başlıca ihtiyacı olduğu kanısındadır. Bu nedenle, gazeteciliği bir meslek halinde ilerletmek için gerekli fikirleri olgunlaştırmak, meclisin, mebusların, hükümetin dikkatini çekmek suretiyle, sütunlarında, gazeteciliği yükseltmek mevkiinde gördüğü temsilcilerle vasıtasız ve açık görüşmeler gerçekleştirmiştir. Gerçekleşen görüşmeler neticesinde, gazeteye göre, matbuatı ileri seviyeye taşımak için neler yapılması gerektiğini, Başvekilinden en küçük ferdine kadar bütün Türk camiası kavrayacak ve bu durum gazetecilik mesleğini geliştirecektir (Tasvir-i Efkâr, 16 Kasım 1943: 1-2).

2. Tasvir-i Efkâr Gazetesinin Gerçekleştirdiği Ankete Katılanlar ve Bu Katılımcıların Gazetecilik Mesleği Hakkındaki Düşünceleri

Tasvir-i Efkâr gazetesi yukarıda zikredilen gerekçe ve gayelerle gazetecilik sektöründe faaliyet gösteren muhabirden, yazarına, istihbarat şefinden, gazete sahibine kadar 18 kişiyle 17 Kasım-2 Aralık 1943 tarihleri arasında 16 anket gerçekleştirmiş ve bu anketi yazı dizisi olarak kamuoyunun dikkatine sunmuştur. Aşağıda bahsi geçen ankete katılanların ifadeleri özetlenerek sunulmaktadır.

Tasvir-i Efkâr gazetesi ilk anketini, Mahmut Esat Bozkurt ile gerçekleştirmiştir. Bu görüşmede Bozkurt, Türk matbuatını teknik manada ileri gördüğünü öne çıkarmakla birlikte mesleki manada gazeteciliği ileri görmediğini ifade etmektedir. Bozkurt'a göre, iyi kurulmuş bir teşkilatlanma ile gazetecilik meslek olarak ileri götürülebilir. Bunun içinde dizgicilerden başlayarak muhabirlerin, düzeltmenlerin ve yazarların tahsil seviyelerine çok önem verilmelidir. Bu açıdan özellikle bir gazeteci okulu açmanın çok fayda sağlayacağını belirten Bozkurt, ayrıca gazete mensuplarının vazifelerini gönül rahatı ile yapabilmeleri için maddi hiçbir sıkıntılarının da olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Böylece maddi sıkıntısı kalmayan gazetecilerle, teknikte de ileri olan Türk gazeteciliği manevi bakımdan da kuvvetlenip, cazip bir hal alabilir.

Bozkurt'a göre gazeteci, bir bakımdan memlekete mürebbiyelik eden şahsiyettir; haksızlıklara bağırır, milletin ahlakını kuvvetlendirir, dertlerine çare arar. Bu önemli görevini yerine getiren gazetecinin, iktisadi vaziyetinin düzenlenmesi ve düzeltilmesiyle gazete patronlarının ve devletin ilgili davranması gerektiğini söyleyen Bozkurt, bir gazetenin yükselmesini gazetecinin iktisaden güçlendirilmesine bağlamaktadır. Bunun için de ilk planda matbaa işçisinin gündeliğinin yükseltilmesini, sonra bütün matbuat mensupları için hayat sigortası, kaza sigortası ve yardım sandığı teşkilatlarının oluşturulması gerektiğini önemseyen Bozkurt, hükümete bu konuda görev düştüğünün altını çizmektedir.

Diğer açıdan Bozkurt'a göre herkes gazeteci olmaz, çükü zorluk içindeki gazetecileri meslekte tutan tek amil mesleğe duyulan aşktır. Bu minvalde gazeteciliğin gelişmesi, mesleğin cazip ve istikbali olmasının yanı sıra refah temin etmesine de bağlıdır. Bunun için de gerekli yeni kanunlar ile yeni

teşekküllere ihtiyaç olduğunu aktaran Bozkurt, Basın Birliği'nin sarf etmiş olduğu ve sarf edeceği gayretlerin boşa çıkmayacağına inanmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 17 Kasım 1943: 1-2).

Gazete ikinci anketini, 30 yıldır matbuatın emektarları arasında yer alan ve dört yıldır Basın Birliği Haysiyet Divanı'nda görev üstlenen Ömer Rıza Doğrul ile gerçekleştirmiştir.

Matbuatın manevi açıdan bir gerileme içinde bulunduğundan şüphe etmeyen Doğrul'a göre, bir takım siyasi ve içtimai buhranlar geçiren ve yeni bir oluş içerisinde yer alan Türkiye'deki istikrarsız hayatın akisleri fikir yoksulluğu şeklinde gazete sayfaları üzerinde görülmektedir. Bunun önünü almak üzere yetenekli gazetecileri mesleğe çekmek gerektiğine inanan Doğrul, öncelikle, gazeteciliği sağlam bir meslek haline getirmek, ardından gazetecilere istikbal imkânı sağlamak üzere kongre ve devlete vazife düştüğünü aktarmaktadır. Ayrıca gazetecinin, yabancı memleketlerin ajans ve matbuat ataşeliklerinde görev alıp kendini geliştirdiği sürece ülkesine katkı sağlayacağına inanan Doğrul, gittiği ülkelerin gazete çevrelerine girerek şahsi dostluklar kuracak bu kimselerin, onların hususiyetlerini ve basınının ruhunu da kavramış olarak kendilerini geliştireceklerini düşünmektedir. Böylece gönderdikleri haberin gazeteye kaç sütun üzerine konacağının, yurttaki alakanın hangi merkezler etrafında toplanacağının da farkına varacak bu kimselerin, ülkesine kıymetli siyasi bir yazar olarak dönerek, yazı yazdığı gazetenin seviyesini yükselteceğini savunan Doğrul, matbuatın da böyle yükselebileceğine inanmaktadır. Doğul'a göre gazete sahipleri, çalıştırdığı unsurlara bu şekilde kendilerini geliştirme imkânı sağlamalıdır. Yine gazeteciliğin, sıradan bir ticaret müessesesi olmaktan kurtulduğunda yükselebileceği fikrini destekleyen Doğrul'a göre ölçü sırf maddi olunca, gazeteciliğin kamu hizmeti vazifesi ikinci planda kalmaktadır. Bu nedenle de yetenekli gazetecilerin matbuatta yer almasına rağmen bu tarz görevlerde hizmet unsurunun çok fazla yer almadığını aktaran Doğrul, bu anlayışın değişmesiyle Türk matbuatının yükselebileceğini vurgulamaktadır (Tasvir-i Efkâr, 18 Kasım 1943: 1-2).

Neticede Doğrul, gazetecilikte ilerleme sağlamak için gazetecinin geçinme imkânlarının artırılmasını ve meslekteki yükselme kademelerinin çoğaltılması gerektiğini belirtmiştir.

Gazete üçüncü anketini, matbuat meselesinin en yetkili ismi olarak nitelendirdiği Basın Birliği İstanbul Bölge Başkanı Hakkı Tarık Us'la gerçekleştirmiştir.

Türkiye'deki matbuatın seviyesi hiçte geri değerlendirmeyen Us, gazetecilik mesleğinin gelişimi için gazetecilerin maddi anlamda desteklenmesini şöyle ileri sürmektedir:

"Gazeteciliği geliştirmek üzere, gazeteciyi yalnız gazetesine bağlamak gereklidir. Bunun içinde gazeteciye maddi olarak bir istikbal verilmelidir. Yapılması gereken ilk şey, mesleğe girecek olanlara asgari ücret haddi tayin etmektir. Bu ücretlerin, verilen çalışma zamanına, işin mahiyetine göre değişmesi tabii olduğu gibi bunun zaman ile yükselmesi, hizmetine girilen müessesenin kazancına bağlanmalıdır. Sigortalar da bu tedbirlerin içinde bulunmalıdır."

Ayrıca Us'a göre, hem Matbuat Kanunu hem de Basın Birliği Kanunu; gazetecilik mesleğini meslekleştiren teşekküllerdir. Ancak gazete çıkaracaklardan 5 bin lira teminat parasının aranmaması gerektiğinin altını çizen Us böylece fikir gazeteciliğinin bir sermaye meselesi yapılmamasını savunmuştur. İlaveten Us, gazeteciliği geliştirmek üzere Matbuat Kanunu'nun 50. Maddesi'nin değişmesi gerektiğini kamuoyuna yansıtmıştır. Öncelikle Matbuat Kanunu çerçevesinde iktidarın müdafaasını almadan bir gazeteyi kapatmasını doğru bulmayan Us, gazetecilere de savcılara verilen kendini müdafaa hakkının tanınması taraftarıdır.

Basın Birliği Kanunu'nda da yapılacak bir değişiklikle Basın Birliği içinde mesleki bakımdan işverenlerin ayrı, işçilerin ayrı birer teşekkül halinde toplanmalarını, kendilerine ait meseleleri kendi aralarında konuşabilmelerini destekleyen Us, bu iki grup mümessillerinin birleşmesiyle de bütün mesleki işlere bakacak asıl birlik heyetinin meydana gelmesini istemektedir (Tasvir-i Efkâr, 19 Kasım 1943: 1-2). Fark edileceği üzere Us, Basın Birliği müessesesinin kuruluşu bakımından kusurlu nitelendirmiş ve bu teşekkül içinde çalışanlarla çalıştırılanların ayrı ayrı toplanması ve bunların mümessillerinin karşı karşıya gelmeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Basın Birliği İstanbul Bölge Başkanı Us'un, fikirlerini inşa ederken, bu müessese etrafında tecrübeli bulunduğunu göz önüne almakta fayda vardır.

Gazete dördüncü anketini, Vatan Başyazarı Ahmet Emin Yalman'la yapmıştır. Yalman, Türkiye'de bir zamanlar yetenekli fikir adamlarının gazeteciliğe rağbet ederken şimdilerde bu rağbetin azaldığını belirterek, gazetecilerden pek çoğunun meslekte kalmayarak başka mesleklere geçtiklerinden yakınmakta ve meslekte kalanlar arasında dinamik manada gazetecilik hevesinin azalmış veya gevşemiş olduğunu kaydetmektedir.

Yalman, dünyanın her yerinde olduğu gibi meslekten yetişme gazetecilik yerine mektepli gazeteciliğe doğru bir gelişme yaşandığının altını çizmiştir. Böylece Yalman'a göre, Basın Kanunu'nun gazeteciliği bir meslek haline koymak için hazırladığı tedbirlerden çoğu henüz kâğıt üzerinde kaldığından dolayı gençleri mektepten gazeteci olarak hazırlamak ve meslekte bulunanları da kurslarla olgunlaştırmak gayesiyle Türkiye'de bir Gazetecilik Enstitüsü açılmalıdır.

Ancak yine de gazetecilik okulu açmak gibi tedbirlerin yeterli olmayacağına değinen Yalman, gazeteciliğin maddi ve manevi manada cazip hale gelmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Yalman'a göre, Türkiye'de sınırlı sayıdaki gazetecinin kuvveti birçok gazetelere dağıldığı için, gazetecilerin birtakım halinde çalışma ruhu ortadan kalkmış ve bu durum gazeteciliğin ilerlemesine engel teşkil etmiştir. Yalman, tıpkı yabancı ülkelerde olduğu gibi kuvvetli unsurlar tedarik edemez hale gelen gazetelerin birleşmesi gerektiğini düşünmekte ve bu birleşme sayesinde gazetelerin daha zinde ve canlı kalabileceğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda ileri sürdüğü düşünceyle alakalı olarak İngiltere'de Morning Post ile Daily Telegraph isminde iki sönük gazetenin birleşme yolu ile İngiltere'nin en zinde ve canlı gazetelerinden biri olmasını örnek göstermiştir. Verdiği örnekten yola çıkan Yalman, yetişmiş insanı çok olan ülkelerde bile böyle ihtiyaçlar doğmuşken, Türk gazeteciliğindeki sınırlı sermaye ve ihtisasların birçok küçük gazetelere dağılmasından dolayı gazeteciliğin verimli çalışmadığı sonucuna ulaşmıştır. Nitekim kuvvetlerin bu kadar dağılması Yalman'a göre, birtakım vazifelerin sahipsiz kalmasına, çalışanların ihtiyaç duyduğu emniyet ve istikrarın temin edilmemesine sebep olmaktadır. Bu cılızlık ve dağılma ile beraber, gazetecilikte dayanışma hissinin azalması ve müşterek menfaatleri hep beraber aramak meylinin az olması mesleğin gelişmesini güçleştiren diğer bir sebeptir. Bütün bunların önünü almak ise Yalman'ın nazarında ancak kuvvetli bir sermaye, bir araya toplanan yetenekli gazetecileri doyurabilir (Tasvir-i Efkâr, 20 Kasım 1943: 1-2).

Gazete beşinci görüşmesini Ankara caddesinin en genç patronu olarak nitelendirdiği Doğan Nadi'yle gerçekleştirmiştir.

Nadi'ye göre, Türk gazetelerinin, birkaçı hariç aydın gençliğe layıkıyla hitap edecek vaziyette değildir ve bundan dolayı gazetecilik Türkiye'de henüz bir meslek haline kavuşamamıştır. Böyle olmasının kabahatini sadece Türk matbuatının ana merkezini oluşturan ve gazetecilik sanayiinin en ziyade geliştiği İstanbul gazetelerine yükleyen Nadi, İstanbul'un matbuat meselelerinde daima ön ayak olması gerektiğini söylemektedir. Hatta bu noktada, Basın Birliği İstanbul Bölgesi'nin gayret

ve faaliyetleriyle Ankara'ya bile rehberlik etmesini bekleyen Nadi'ye göre, kamunun hakkını korumak istemeyen, dar görüş ile geriye bağlanarak ileri hamleleri köstekleyen zihniyet bunu engellemektedir.

Diğer taraftan gazeteciye ödenen ücretlerin genellikle yeterli olmadığından, gazetecinin istikbalinin bulunmadığını kaydeden Nadi, Ankara'nın bütün teşebbüslerine rağmen bazı gazete sahiplerinin harp senelerinin zaruri kıldığı maaşlara bir türlü zam yapmak istemediklerini aktarmaktadır. Nadi'ye göre hususi menfaatlerini özenle müdafaa eden gazete sahiplerinin fiyatı artan kâğıdın hakkını vermekte ancak hayat pahalılığı ile şaşkına dönen, muhabirin, yazarın, işçinin hakkını vermek istememektedir. Nadi'ye göre, bu doğrultuda, yapılacak en önemli şey gazeteciler için içtimai bir sigorta yaratmaktır. Basın Birliği'nin bugünkü idare zihniyetinin değişmesiyle bütün bu işlerin başarılabileceğini ilave eden Nadi, öncelikle bu zihniyetle mücadele etmek gerektiğinin üstünde durmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 21 Kasım 1943: 1, 5).

Gazete altıncı görüşmesini, yıllarca matbuatın her sahasında emek veren, yazarlık, muhabirlik, sekreterlik yapmış, yazı işleri müdürlüklerinde bulunmuş, makale, hikâye, roman, fıkra ve piyes yazmış, röportajlar yapmış Cevat Fehmi'yle gerçekleştirmiştir.

Fehmi, Türkiye'de gazeteciliği, bir meslekten ziyade mesleklere gitmek için üzerinden geçilen bir köprü biçiminde nitelemektedir. Gazetelerde çalışan birçok kimsenin bir taraftan yüksek tahsilini yaparken diğer taraftan günde bir iki saat çalışıp cep harçlığını veya pansiyon kirasını çıkarmak isteyenlerden oluştuğunu öne çıkaran Fehmi, bunların dışında bir de her türlü istikbal endişesinden ümit keserek gününü gün etmeye çalışan kötümser gençlerin de sahada yer aldığını aktarmaktadır.

Dolayısıyla bu vaziyette, gazeteciliğin bir meslek olamayacağını ve yükselemeyeceğini belirten Fehmi'ye göre, en başta gazeteci yarınından emin değildir çünkü emekliliği yoktur. Dahası hastalık sigortasının da bulunmadığını vurgulayan Fehmi, belediyelerin 30-40 liraya çöpçü bulamadığı bir ortamda hâlâ bu paraya çalıştırılan gazeteciler bulunduğuna dikkat çekmektedir. Kamu hizmeti kurumunda çalışan gazetecilerin durumunu düzeltmek için bazı gazete sahiplerinin ve hükümetin bu işle yakından ilgilenmesi kanaatine sahip Fehmi, özellikle gazete sahiplerinin, gazete denilen müessese ile bakkal dükkânı arasında fark bulunduğunu kavramalarını istemektedir. Fehmi'ye göre maliyet fiyatını düşürerek gazeteyi ucuza mal etmek endişesi, gazete sahibinin en büyük endişesi olmamalıdır. Buradan hareketle Fehmi, gazete sahibinin bir taraftan 50 bin liralık makine alırken, öbür taraftan Avrupa'nın belli başlı Avrupa merkezlerinde birer muhabir bulundurmayı lüzumsuz gören zihniyetinin değişmesi gerektiğin savunmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 22 Kasım 1943: 1-2).

Gazete yedinci görüşmesini, İkinci Dünya Savaşı'nın başından beridir Ulus Müessesesinin müdürlüğünü ve neşriyat işlerini idare eden Naşid Hakkı Uluğ ile gerçekleştirmektedir. Uluğ'a göre, gazeteciliğinin manevi seviyesi fevkalade yüksektir ancak maddi vasıtalar bakımından gazeteler henüz yeterli derecede donanmış değildir. Buradan hareketle, Uluğ, savaş ortamında, iktisadi kaynakları kuvvetli yabancı gazete teşekküllerinin, hadiseleri, yerinde tetkik etmek üzere temsilcilerini birçok bölgeye yollarken, Türk gazeteciliğinin bu bakımdan geri olduğunu aktarmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin elindeki tek haber alma müessesesinin Anadolu Ajansı olduğunu ve bu ajansın da ancak devletin yardımıyla ayakta durabildiğini dile getiren Uluğ, bunun yeterli olmayacağından kaynaklı olarak ajansın; işi kendisine meslek edinen unsurlarla çalışmasını ve teknik bakımdan teçhiz edilmesini önemsemektedir. Ayrıca Türk Basın Birliği'nin anlaşılır bir mevzuat çıkararak, Türk gazeteciliğinin maddi ve manevi seviyesinin yücelmesinde bir amil olacağı fikrini de destekleyen Uluğ, bu sayede gazetede fikren ve bedenen çalışan insanların birçok sosyal teminata kavuşmalarını mümkün görmektedir. Son olarak, Türk gazeteciliğinin geleceği

üzerine düşüncelerini aktaran Uluğ, bugünkü Türk gazetelerinin, dünya yarışında çok hızlı ilerleyeceğini tahmin etmektedir. Ülke içerisinde gazeteleri bütün ana şehirlere ulaştıracak büyük hava postaları ile bunlara bağlı çabuk taşıma vasıtaları ve dağıtma teşkilatı sayesinde gazete satışlarının bugünkünden birkaç misline çıkacağına değinen Uluğ, ancak böylece Türk köylüsünün radyo yerine gazeteyi koyacağını aktarmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 23 Kasım 1943: 1-2).

Gazete sekizinci görüşmesini, Türk matbuatına hizmet etmiş, mizah edebiyatını zarif ve nükteli yazılarıyla süsleyen Ercümend Ekrem Talu ile gerçekleştirmiştir. Bu görüşmede Talu, Türkiye'deki matbuat seviyesinin en ileri memleketlerden aşağı olduğu fikrine katılmamaktadır. Türkiye'deki gazeteleri ahlak ve öz yapı itibariyle dürüst niteleyen Talu, yine de Türk matbuatının ileri gitmesini temenni etmektedir. Ancak diğer taraftan gazetecilerin maddi açıdan geçimlerini sağlamasının zor olmasını Talu, gazete sahiplerinin tüccarlığa soyunarak, sadece kazanç vasıtası biçiminde niteledikleri gazeteyi ucuza mal etmek ve pahalıya satmak düşüncesiyle hareket etmelerine dayandırmaktadır. Gazete sahiplerindeki bu zihniyetin kalkmasıyla, meslektaşlarının şevklerinin artarak mesleklerine daha da bağlanacakları iddiasında bulunan Talu'ya göre ancak bundan sonra gerçek manada kabiliyetli gazeteciler mesleğe katılmak için can atacaktır.

Talu, Basın Birliği Teşkilatı'nı herhangi bir esnaf cemiyeti kadar dahi mana ifade etmediğini öne çıkararak, birliğin sadece aidat topladığını, bu aidatını alamadığında ise gazeteciyi kanuni haklarından mahrum edebildiğini ve üyelerinden herhangi birinin ölümünde o kişinin cenazesine bir çelenk gönderdiğini belirtmektedir. İşte bu nedenlerden ötürü Basın Birliği Talu'ya göre mesleği ileri taşıyacak bir kurum değildir (Tasvir-i Efkâr, 24 Kasım 1943: 1-2).

Gazete dokuzuncu görüşmesini, AA'nın İstanbul Şubesi Müdürü Muvaffak Sunal ile gerçekleştirmiştir. Sunal'a göre, gazete, toplum hayatının vazgeçilmez bir ihtiyacı olmakla beraber yaşayış şeklinin de maskesidir. Bağımsız cemiyetlerde milletin nabzının vuruşunu duymak, gizli faaliyetlerin derecesini ölçmek için gazetelere göz gezdirmenin yeterli olacağını savunan Sunal, bir ticaret müessesesi manzarası gösteren gazetenin aslında toplumun en gerekli bir organı ve özel şartlara tabi geniş salahiyetli bir kamu müessesesi biçiminde yorumlamaktadır. Bu kamu müessesesinde, Sunal'a göre, gazete sahibinin rolü ise sadece ticaret kanunlarının hükümlerine göre değil milli menfaatlerin gereklerine bağlı bulunmalıdır. Buradan hareket eden Sunal, gazetenin sadece sahibinin malı olmadığını belki de onun kadar gazeteyi işleyen, o eseri milletin istediği şekilde vücuda getiren gazetecinin malı şeklinde kabul etmektedir. Sunal, Türkiye'de gazeteciliği yükseltmek maksadıyla kendince yapılması gerektiğini düşündüğü hususları 5 madde sıralamıştır:

> "i. Her şeyden önce bazı gazetelerimiz şehir hatta bölge gazetesi olmaktan çıkmalı, böylece bütün memleketi kapsayan gazeteler ortaya koymak lazımdır. Bütün memleket, günün belli başlı hadiselerini aynı zamanda gazete sütunlarında yaşayabilmelidir.
>
> ii. Bütün gazetelerimiz, memleket sınırlarını aşarak şimdi gözlerin çevrildiği büyük siyaset merkezlerindeki fikir gelişmelerini kendi vasıtalarıyla yakından takip etmelidir. Çok masraflı olan bu teşebbüsün birkaç gazeteye bağlı ortak muhabirler tarafından başarılması mümkündür.
>
> iii. Gazetelerimizin içinde bugüne kadar en az yer tutan konu iktisadi hayatımız olmuştur. Bu konuyu en ön plana almak, bununla gayet yakından meşgul olmak, iktisadi gelişmeyi teşvik etmek, rehberlik etmek, bütün iktisadi hareketleri günü gününe kaydetmek lazımdır.
>
> iv. Gazetelerin içeriği imkân nispetinde çoğaltmalı ve daima çok çeşitli olarak sunulmalıdır.

v. Gazeteler, kültür hayatının bütün safhaların da mübeşşir, münakaşa kürsüsü ve laboratuvar vazifesini görmelidir."

Sunal, gazeteciyi bilgili, tecrübeli ve milli davaları benimsemiş kimseler şeklinde tanımlamaktadır. Bu açıdan iyi yetişen Türk gazetecisinin, şimdi yetişmekte ve ileride yetişecek olan yeni nesil için iyi bir örnek teşkil edeceğini aktarmaktadır. Diğer taraftan Sunal, gazetecilik aşkıyla gazetecilik ihtirası ve heyecanı ile sarsılmamış olanların da meslekten çekilmesini tavsiye etmektedir.

Basın Birliği Teşkilatı'nın basın mensupları açısından fayda temin ettiğini söyleyen Sunal, bu teşkilat sayesinde bir basın ailesi ruhunun, bir dayanışma fikrinin, yarının endişelerine müştereken hâkim olmak zihniyetinin oluştuğuna dikkat çekmektedir (Tasvir-i Efkâr, 25 Kasım 1943: 1-2).

Gazete onuncu görüşmesini, Aka Gündüz ile gerçekleştirmiştir. Türkiye'deki gazeteciliği çok ileri nitelendirmeyen Gündüz'e göre Türk gazeteciliğinin iki kusuru vardır:

"i. Hemen hemen her şeyimizde olduğu gibi, Fransız gazetecilik sistem ve teknikliğini almışızdır. Düşünmemişizdir ki Fransa, 1871'den bu yana daima geri giden ilimde teknikte tatsız bir şekilde yaya kalan bir memlekettir.

ii. Gazeteyi asıl çıkaran ne patrondur ne bir alay zavallı gazeteci arkadaşlardır. Biz de gazeteyi sekreter denilen kral çıkarır ve o gazete bütün hüviyetiyle kralın keyfine ve zevkinin kusursuzluğu derecesine bağlıdır. Bu bakımdan gazetelerimizin çoğu haydi söyleyelim, okurlarını ve okurlarının beklediklerini, istediklerini ve zevklerini solda sıfır sayarlar. Patronlar az sürüm işini bu noktadan inceleseler hem kendi nakdi menfaatlerine hem halkın manevi menfaatlerine hizmet etmiş olurlar."

Gündüz, yukarıda saydığı kusurlardan kurtulmak üzere devletin gazeteleri ve gazetecileri himayesine alması gerektiğini öne çıkarmaktadır. Bunun dışında gazeteciyi refaha kavuşturmak üzere; gazetecilerin mesleki durumunun mutlaka belirlenmesi, gazeteciliğin mesleki bir yasasının bulunması ve böylece gazetecilerin geçim ve hayatını emniyet altına alınması ve gazetelerin sürümünü arttırmak ve alınacak neticeye göre gazetecinin maaşına uygun zam yapılmasını önermektedir. Gündüz, gazetelerin sürümünü arttırmak üzere ilk çare olarak, gazete satışlarını inhisardan ve memleketin dar çevrelerinden kurtarmak gerektiğinin altını çizmektedir. Bunu yapmanın yolu ise meclisin, her postanenin gazete ve kitap satmasına izin ve bu satıştan emek hakkını yüzdelik vermesini sağlayan bir kanun çıkarmasıdır (Tasvir-i Efkâr, 26 Kasım 1943: 1-2).

Gazete on birinci görüşmesini, Mümtaz Faik Fenik ile gerçekleştirmiştir. Türkiye'deki gazeteciliğin durumunu gözden geçiren Fenik, gazetedeki haberlerin iç ve dış haberler biçiminde ikiye ayrıldığını belirtirken, iç haberlerin gazetelerde asla ihmal edilmediğini hatta en gereksiz teferruata kadar hepsinin sıralandığını bu nedenle bunların içinden halkın ilgisini çekecek olanların titizlikle ayıklanması gerektiğini söylemektedir. Yani Fenik, kamuoyunun ilgisini çeken ve menfaatine hizmet eden haberlerin seçilmesini doğru bulmaktadır.

Diğer taraftan, Türk gazetelerinin, birçok dış haberleri yerinde değerlendirmek üzere yurt dışına muhabir göndermeyi son derece ihmal ettiklerini aktaran Fenik, dış haberlerin ancak ajans ya da radyolardan elde edildiğini dolayısıyla hiçbir cephede bir gazetenin muhabiri bulunmamasına hayıflanmaktadır. İşte bu nedenle dışarda meydana gelen gelişmelerin yerinde tetkik edilemediğinden, ajanslardan elde edilen haberlerin alt alta sıralandığını, dolayısıyla da haberlerin anlaşılamadığını aktaran Fenik'e göre isimler üzerinde izahatlar vermek ve olaylarla alakalı meseleleri hatırlatmak ve haritayı da ihmal etmemek önemlidir.

Haberlerin gazetelerde verilirken büyük başlıklarla verilmesini önemli bulan Fenik, başlığı, havadisin, haberlerin ve hatta fikir yazısının kaynağı şeklinde yorumlamaktadır. Ancak çok büyük başlıklar atan gazetecilerin, bu durumda gürültücü vasfını elde ettiklerini de aktarmaktadır.

Gazetenin dağıtılması işinde ise tam manasıyla Türkiye'nin ileri gidemediğini belirten Fenik, büyük şehirlerin büyük caddeleri dışında gazetenin halkın ayağına çok ağır adımlarla gittiğini hele de taşrada bulunan okuyucuların halinin daha fena olduğunu aktarmaktadır. Bu nedenle Türk gazeteciliğinin en önemli problemi biçiminde nitelendirdiği gazetelerin dağıtılması işinin gazete sahipleri kadar posta idaresine de düştüğünü öne çıkarmaktadır. Bütün bu aksaklıklara rağmen Türk gazeteciliğinin milli meselelerde her an ve her zaman çok hassas ve titiz davrandığını ve milli birlik ve dayanışma içinde memlekete hizmet ettiğine de vurgu yapmaktadır. Fenik gazeteciyi şöyle tanımlamaktadır: "Gazeteci ani vakaları derhal duyan, doğuş halindeki vakaları vaktiyle sezen ve onu ve hatta muhtemel neticelerini derhal okuyucusuna yansıtan ve gazeteciliği meslek edinmiş olan kimse demektir. Bu itibarla yazarla gazeteciyi karıştırmamak lazımdır. Fakat her yazar gazeteci değildir."

Bu bağlamda gazeteciliğin özel bir yetenek gerektirdiğinin altını çizen Fenik'e göre herkes gazeteci olamaz. Her şeyden önce gazeteci olacak kişinin meraklı ve genel kültürünün son derece fazla olması gerektiğini belirten Fenik, gazetecinin siyasetten, tarih, coğrafyadan, sinema artistlerinden hatta hangi renk ve hangi biçim elbiselerin moda olduğunu bilecek kadar modadan ve tiyatrodan anlaması gerektiğini söylemektedir. Ayrıca gazetecinin bütün meselelere ait geniş bir arşiv sahibi olması gerektiğini belirten Fenik, böylece bir günlük ömrü bulunan gazetelerdeki önemli hadiselerin böylece ömrünün ebedi kalacağını vurgulamaktadır.

Gazetecilik mektebine iyi bir fikir biçiminde değerlendiren Fenik'e göre, bu mektepten çıkan herkes yine gazeteci olamaz, çünkü gazeteciliğe hevesli olan kimseler ancak kendini yetiştirebilir. Gazetecinin öncelikle dikkatli sonra da hızlı olması gerektiğini belirten Fenik'in nazarında dikkatsiz, savruk ve yavaş adamlardan asla gazeteci çıkamaz (Tasvir-i Efkâr, 27 Kasım 1943: 1-2).

Gazete on ikinci görüşmesini, Ali Fuat Başgil'le yapmıştır. Matbuatı kamu hizmeti yapan bir teşkilat şeklinde nitelendiren Başgil, matbuatın halkın ağzı ve hükümetin kulağı yapmak gerektiğini söylemektedir. Matbuatı dördüncü değil birinci kuvvet şeklinde tanımlayan Başgil, şimdiki zamanda matbuatın memleketlerin kaderleri üzerinde büyük rol oynayan korkunç bir kuvvet olduğuna vurgu yapmaktadır. İşte bu nedenlerden dolayı gerek hükümetlerin ve gerekse menfaatleri uğruna zümreleşen grupların matbuatı kazanmaya ve kalem sahiplerine dayanmaya mecbur bulunduklarını aktarmaktadır. Ancak diğer taraftan matbuat kuvvetinin istismar edilmesi durumunda kamuoyunun yanlış ve karışık yollara sevk edilebileceğini aktaran Başgil'e göre, ancak bilgili ve namuslu ellerde matbuat, hakikatin ve doğruluğunun emin sığınağı olabilir. İşte bu açıdan matbuat kuvvetinin başıboş bırakılmaması gerektiğinin altını çizen Başgil, matbuatı düzenlenmesi ve dizginlenmesi gereken bir kuvvet şeklinde tanımlamaktadır. Gazeteciliği en faydalı biçimde tanzim etmek üzere gazeteciliği hukuki manada değil sosyal manada bir kamu müessesesi biçiminde ele alan Başgil, gazeteciliğin hukukun tarif ettiği şekilde bir kamu hizmeti haline konulması, gazetecinin de memur kabul edilmesi durumunda, ortada matbuat hürriyeti ve gazetecilik mesleğinin tanzimi diye bir meselesinin kalmayacağını aktarmaktadır. Ancak sosyal manada bir kamu işi biçiminde ele alınan matbuatı, memlekete faydalı olabilmesi için en uygun bir nizama bağlamak gerektiğini söyleyen Başgil'e göre, bu nizam, Teşkilatı Esasiye Kanunu'nun matbuata verdiği hürriyet hudutlarını aşmayacak biçimde olmalıdır. Bu açıdan matbuatın memleket emrinde çalışan bir kuvvet haline koyulmasındaki tek çarenin, neşirden sonra tatbikat icrası usulünün uygulanmasına taraftar bulunan Başgil, bu usulün esas teşkilat kanunun tespit ve tesis

ettiği usul olduğunu aktarmaktadır. Üstelik Başgil, bu usulün, matbuat suçlarını önleyici tedbirler almaya, gazetecilerden muayyen bir bilgi ve tahsil derecesi, ahlak ve iyi gidiş teminatı istemeye mâni olmadığını da aktarmaktadır. Kamu işleriyle muvazzaf bir memurdan ve hâkimden nasıl birtakım bilgi ve namusluluk teminatı isteniyorsa gazeteciden de bu teminatların istenmesini doğru niteleyen Başgil'e göre gazetecilik önemli bir kamu işidir (Tasvir-i Efkâr, 28 Kasım 1943: 1-3).

Anlaşılacağı üzere, Başgil, Türk matbuatını fikri seviye bakımından memleketin diğer müesseselerinden geri nitelendirmemiş ve gazetenin Türkiye'de oynamaya mecbur olduğu rol bakımından halka rehberlik etmesi gerektiğinden yola çıkarak, gazeteyi birinci kuvvet olarak kabul etmiştir. Yine Başgil'e göre matbuat hürriyeti sağlandığı vakit, her sahada gelişme kendini gösterecektir.

Gazete on üçüncü görüşmesini, Türkiye'de sağlam temelli ilk dergiyi kuran ve aynı zamanda ilk kazancıyla mesleğin apartmanını yapan, Sedat Simavi ile yapmıştır. Simavi, Türk matbuatının seviyesini yükseltmek üzere öncelikle gazeteciliğin tekniğini öğretecek bir enstitünün kurulması gerektiğini ve bu enstitüde bilgi toplama ve yaymadan başka baskı tekniği, sayfa bağlama hatta başlık puntosunu belirlemek gibi gazeteciye birçok teknik bilgiler öğretilmesini savunmaktadır. Teknik olarak Türk matbuatını önde gören Simavi, öz bakımdan aynı iddia da bulunmamaktadır. Türk matbuatını aslında geliştiren unsurun gazetecilik mesleğine bağlı idealistler olduğu düşüncesindedir. Aynı zamanda gazetecilere verilen yetersiz parayla iyi eleman yetiştirilmesinin mümkün olmadığına açıklık getiren Simavi, her açıdan gazetecinin hayat seviyesinin yükseltilmesini arzu etmektedir. Çünkü Simavi'ye göre, aklı geçim derdinde bulunan gazeteciden kuvvetli bir anket, büyük bir röportaj, önemli bir yazı beklemek abestir.

Simavi, sadece gazetecilerin değil gazetelerdeki tüm çalışanların hayat seviyesini yükseltmek için sadece kâğıt ve baskı masrafları altında ezilen gazete patronlarından imdat beklemenin doğru olmayacağını vurgulamakta ve gazetecinin hayat seviyesini yükseltmek için bütün kaynakların değerlendirilmesini doğru bulmaktadır. Bu bağlamda Beyoğlu'nda boş bir vaziyette bulunan Basın Binasının küçük bir tadilatın ardından mükemmel bir gelir kaynağı olabileceğini iddia eden Simavi, daha sonra Basın Birliği'ne devredilen resmi ilanlardan elde edilen gelirlerden gazetecilerin faydalandırılabileceğini belirtmektedir. Kısacası rasyonel biçimde çalışıldığı takdirde bu tarz gelir kaynakları ile gazetecilerin hayat seviyesinin yükseltilebileceğine değinen Simavi, Basın Birliği'nin bu bağlamda ölen üyelerine çelenk göndermekten ziyade, kendi geliriyle gazetecileri sigorta etmesini, birliğe kaydolan her üyenin otomatik biçimde sigorta etmesini mümkün bulmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 29 Kasım 1943: 1-3).

Gazete on dördüncü görüşmesini, belli başlı gazetelerin istihbarat şefliklerinde bulunan Fuat Duyar ve Sait Kesler ile gerçekleştirmiştir. Duyar, İstanbul matbuatının, daha fazla satış yapmasından yola çıkarak diğer memleket gazetelerinin içerik itibariyle memleket meselelerine, uluslararası ilmi ve fenni mevzulara daha fazla yer vermesini aktarmaktadır. Ayrıca Duyar'a göre, kuvvetli karakter sahibi eller tarafından idare edilen gazeteler memlekete faydalı olacaktır. Basın Birliği ile ilgili olarak da Duyar, hükümetin basını sıkı düzen altına almak istemesi üzerine böyle bir teşkilatın kurulduğunu düşünmektedir. Ancak Duyar, her çeşit gazete çıkaranlarla bu gazetelerde ki yazarların birlik azası addedilerek, üye sayısının çok geniş tutulmasından dolayı Basın Birliği'nin asıl hayatını bu işe adamış olanların hayati ve zaruri haklarını düşünmek ve buna göre kararlar almak imkânını elde edemediğini de aktarmaktadır. Bu açıdan hem bir emekli hem de bir yardımlaşma sandığı oluşturamayan Basın Birliği'nin aradan yıllar geçmesine rağmen bir nizamnamesi dahi bulunmadığına dikkat çeken Duyar, birliğin, her şeyden önce gazeteciyi gerek meslek gerek insanlık bakımından düşünecek biçimde geliştirilmesini arzu etmektedir. Çünkü

Duyar'a göre hayatını gazetecilik mesleğine adayan gazeteciler yardımcı bir iş sağlamak mecburiyetinde kaldıkları için, gazetecilik mesleğine girenlerin hem manen hem de maddeten mesleğe bağlayacak tedbirlerin alınması zorunludur. Duyar sıraladığı eksikliklerin tamamlanmasıyla ancak gazetecilerin ileri memleketler seviyesine çıkabileceklerini ve bu sayede iyi yazarlar yetişebileceği inancındadır.

Türk matbuatının durumu hakkında görüşlerini açıklayan Kesler'e göre, Türk matbuatı millet ve memleketin ihtiyaçlarını tamamen karşılayacak şekilde yayın yapmaktadır. Bu nedenle Kesler, Türk matbuatının ileri memleket seviyesinden aşağı kalan tarafını sadece maddi açıdan ele almaktadır. Kesler, matbuat satışını ileri memleketler seviyesine çıkarmak amacıyla, her çeşit okuyucuya hitap eden, nakliyat ve sevkiyat işini çağdaş bir biçimde düzenleyen ve yurdun her tarafına günü gününe gazete yetiştiren bir sistemin yerleşmesini mümkün görmektedir. Kesler'e göre, Türk basın hayatını ileri memleketler seviyesine çıkarmak için matbuatın her kademesinde çalışanların yaşayış şartlarını ileri memleketlerdeki meslektaşlarının seviyesine çıkarmak gereklidir. Buradan hareketle Türk matbuatının İngiltere'yi ve Amerika'yı örnek almak yerine yanı başındaki Bulgaristan, Yunanistan ve Romanya'ya bakmasını yeterli bulan Kesler, Türkiye'deki gazetecilerin yaşama kabiliyetinin Balkan komşularındaki meslektaşlar seviyesine bile çıkaramadığını üzülerek aktarmaktadır. Türk basın hayatının yükselmesini, matbuat çalışanlarının yaşayış şartlarının yükseltilmesiyle mümkün değerlendiren Kesler, bu açıdan Basın Birliği'ni hem Türk matbuatının vasıfları hem de Türk matbuatı mensuplarının hayat şartları bakımından ileri memleketler seviyesine çıkarmak için kurulmuş ve kanunlaştırılmış bir müessese şeklinde yorumlamaktadır. Fakat Basın Birliği teşkilatının ismen varken, matbuat ve matbuat çalışanlarının seviyesini yükseltmeye yönelik maddeleri beş seneden beri yerine getirmek imkânı bulmadığını da belirten Kesler, işlerlik kazandığı vakit, Basın Birliği'nin Türk gazeteciliği için faydalı bir kurum olabileceğini öne çıkarmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 30 Kasım 1943: 1-2).

Gazete on beşinci görüşmesini, şöhretini ve hayatını kaleminin kuvveti ile kazanmış, piyasada "aranan yazarlardan" biri olarak nitelediği Vâlâ Nurettin ile gerçekleştirmiştir. Basın Birliği üyelerinin sorumluluklarını yerine getirirken, gazetecilerin istedikleri ve hakkı olanları cemiyetten alamadıklarını belirten Vâ-Nu, dünyanın her medeni memleketlerinde var olan ve serbest meslekleri düzenleyen toplumsal teşkilatların uyguladıkları sistemin pek tabi Türkiye'de de uygulanabileceğini söylemektedir. Üstelik bu usulün hazır elbise almak kadar kolay olduğuna açıklık getiren Vâ-Nu'ya göre yeni bir şey icat edilecek değildir: "Bilinenin, malum olanın tatbiki her şeyi halletmeye kâfidir" diyen Vâ-Nu sosyal teşkilat kurulduğu ve gazetecilerin ihtiyaç duyduğu eksikliklerin giderildiği zaman gazeteciliğin meslek haline gelebileceğini söylemektedir. Yine Vâ-Nu'ya göre Türkiye'de halledilmesi gereken dava yalnız gazeteciliğin nizam altında alınması meselesi değildir çünkü memlekette genel bir teşkilatsızlık vardır. Bu noktadan hareket eden Vâ-Nu da gazeteciliğin istenildiği şekilde bir düzen ve emniyet altında olmayışını, sosyal teşkilatsızlığın mesleğe aksi biçiminde açıklamaktadır. Vâ-Nu aslında sadece gazeteciliğin değil diğer serbest meslek teşekküllerin de birtakım cemiyetler, birlikler şeklinde hiçbir zaman sosyal bir teşkilat manzarası göstermediğine vurgu yapmıştır. "Biz cemiyetin istediği uslu, akıllı, rabıtalı, sarı kartlı ve Basın Birliği'ne düzenli ücret verir üyeler halindeyiz." şeklinde Türkiye'deki gazetecilerin durumunu özetleyen Vâ-Nu, yakın zamanda gazetecileri dinleyen Başbakanın vaatlerini yerine getirmesini beklemektedir (Tasvir-i Efkâr, 1 Aralık, 1943: 1-2).

Anlaşılacağı üzere Vâ-Nu gazeteciliğin bir meslek olarak yükselmesi için kuramlardan eyleme geçilmesini desteklemekte ve dünyanın her tarafında uygulanan hususların Türkiye'de de uygulanabilirliğinin sadece kanunların değiştirilmesine dayandırmıştır.

Gazete, on altıncı görüşmesini, gazeteciliğin en yorucu, yıpratıcı ve nankör tarafı olarak nitelendirdiği muhabirliği meslek edinen Akşam gazetesinden Cemaleddin Bildik ve Cumhuriyet gazetesinden Hayri Alp ile gerçekleştirmiştir. Bildik, yaptığı işi kamu hizmeti şeklinde tanımlayan Türk gazetecilerine ilk iş olarak, ileri memleketlerin kendi gazetecilerine sağladığı kolaylıkların ve yardımların temin edilmesini gerekli görmektedir. Bunların gerçekleşmesi durumunda ancak Türk gazetelerinin ve gazetecilerinin ileri memleketler seviyesine ulaşacaklarına emin olan Bildik, meslek kazancı dışında, Türk gazetecisinin memlekete faydalı bulunmak aşkını aslında onları bu mesleğe sıkı sıkıya bağlayan ana kuvvet biçiminde tanımlamaktadır. Gazeteciliğin ıslahında Bildik ikinci iş olarak, başlıca şehirlerde özel muhabirler ve fotoğrafçılar bulundurmak suretiyle, gazetecilerin "havadis şirketi" halinde çalıştırılması mecburiyetinden kurtarılmasını talep etmektedir. Bildik, söylediği bu ikinci şeyin ancak gazete sahiplerinin ellerindeki kesenin ağızlarını genişçe açmalarıyla mümkün olacağını öne çıkarmaktadır. Ayrıca gazete sahiplerinin gazetecilere kendilerini geçindirecek boyutta maaş vermesiyle, gazetesine çok daha faydalı olacağına inanan Bildik, bu uygulama sayesinde gazetecinin gazetecilik aşkının köreltilemeyeceğini belirtmektedir (Tasvir-i Efkâr, 2 Aralık 1943: 1-2).

Bir diğer muhabir Alp, Türk matbuatının en önemli sorunu olarak, her şeyin başında maddi kuvveti elinde tutan sermayedar ile manevi kudret sahibi kalem erbabının gaye bakımından birleşememiş bulunmalarını görmektedir. Çünkü Alp'a göre sermayedarlar, batırdığı paranın piyasa şartlarına göre fazla kâr getirmesini düşünürken, aslında gazeteciliği bir ticaret kisvesine bürümüş durumdadır. Hatta bu nedenden ötürü birçok gazetenin teknik bakımdan hayli ilerlediğini ancak bunun yeterli olmadığını aktaran Alp, gazetecilikte aslında fikir unsurunun son derece önemli olduğunu ve bunun da para ile memlekete asla ithal edilemeyeceğini öne çıkarmaktadır. İşte bu nedenlerden dolayı Alp, matbuatın gelişmesi için bu iki kuvvetten birinin diğerine tercih edilmesinin gerekli olduğuna dair bir iddiada bulunmadığını söylerken, aslında bu iki kuvvet arasında bir gaye birliğinin temin edilmesini doğru bulmaktadır. Basın Birliği hakkında düşüncülerini açıklayan Alp, şöyle demektedir: "İtiraf edeyim ki, sadece aidat toplayan Basın Birliği'nin gayesini anlamak çok güçtür! Bize, Beyoğlu'ndaki çoğumuzun bilmediği bir binadan bakan bu teşekkül ne yapar, kime ne yardımda bulunur bilmem? Kongrelerde verilen parlak kararlar yaptırımsızlık yüzünden ortadan kaybolup gitmektedir. Hal böyle iken matbuatı nasıl cazip bir meslek olarak almalı ve ondan parlak istikbal beklemeli?"

Yukarıda eleştirdiği Basın Birliği'ne ait nizamnamenin bir an önce çıkarılmasını ve ihtiyaçlara uyacak biçimde bazı kanunların değiştirilmesini isteyen Alp, ancak bu şekilde Türk matbuatının gelişebileceğini aktarmaktadır (Tasvir-i Efkâr, 2 Aralık 1943: 1-2).

Fark edileceği üzere ankete katılanların pek çoğu, gazeteciliğin aydın gençlik için bir meslek olamadığını bu bağlamda, mesleğe rağbeti artırmak için gazeteciyi maddi anlamda öncelikle iyi duruma getirmek ve sonra da gazetecinin gelecek endişesini yok etmek için emekli sandığı gibi sosyal sigortalar kurulmasının lüzumundan bahsetmişlerdir. Yine çoğunluk, Türk matbuatını teknik bakımdan yüksek nitelemekte ve bu maddi cepheyi yükselten gazete sahiplerinin manevi cepheyi de yükseltmeleri gerektiğini öne çıkarmıştır. Gazetecilik okulunun açılmasıyla gazeteciyi ve mesleğe girmek isteyenlerin yetiştirilebileceğini aktaran çoğunluk, bu fikri desteklemiştir.

SONUÇ

Tasvir-i Efkâr gazetesinin 1943 yılında Türkiye'deki gazeteciliğin röntgenini çeken sektör temsilcileriyle gerçekleştirdiği yazı dizisinde katılımcıların sektördeki rolleriyle irtibatlı muhtelif değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Söz konusu değerlendirmelerde müşterek noktalar

olduğu gibi deneyim ve bakış açısı değişikliğinden kaynaklı alternatif hususlara da değinildiği fark edilmektedir. Bu bağlamda anketlerde değinilen temaların sıklığı bakımından bir değerlendirme yapılacak olduğunda öncelikle gazetecilikle ilgili bir eğitim müessesine ihtiyaç duyulduğunun dillendirildiğini göze çarpmaktadır. Gazetecilikte niteliğinin artabilmesi için kurulacak eğitim kurumlarından eğitimlerini tamamlayacak gençlerin sektörde faaliyette bulunması gerektiği düşüncesi yoğun frekansta işlenmektedir.

Anketlerde hemen dikkat çeken bir diğer tema da sektörde çalışanların yaşam standartlarının iyileştirilmesiyle ilgili taleplerdir. Sektör çalışanlarının geçinememe konusundaki serzenişlerinin üst seviyede seyrettiği belirmektedir. Mesleki dayanışma konusunda yetersizlik vurgulanmaktadır. Hatta bu konuda basın birliğine görevler yüklenmekte ve şimdiye kadar bu kapsamda yap(a)madıkları menfi eleştirilere tabi tutulmaktadır. İktisadi anlamda gazeteciliğin durumunun iyileştirilmesinde özellikle devletin müdahil olması arzulanmakta ve çözüm genelde ondan gelecek yardım ve teşviklerle aranmaktadır. Diğer yandan gazetelerin gelirlerinin artırılması için gazetenin ücra köşelere ulaşması gerektiği düşünüldüğünden dağıtım kanallarının güçlendirilmesi gerektiği üstünde durulmakta yine bu konuda da devletin inisiyatif alması ve kurumları bilhassa da posta teşkilatını harekete geçirmesi beklenmektedir.

Anketlerde belirginleşen bir diğer konuda muhabir ağının yetersizliğidir. Özellikle dış ilişkiler kapsamında yeterli muhabirlere sahip olunmaması neticesi dış ajanslara bağlılığın yüksek düzeyde seyretmesi eleştirilmektedir. Bu konuda da dışarıya temsilciler gönderilmesi gerektiği kaydedilmekle birlikte masrafları göz önünde tutularak yine devlet mekanizmasından konuya müdahil olması beklenmektedir.

Bu dönem içerisinde dillendirilen bir diğer konuda gazeteciliğin ticarileşmesi hususudur. Bu hususta bir kaygının varlığından bahsedilebilir. Gazete sahiplerinin gazeteyi ticari bir müessese olarak telakki etmesiyle kamu yararını gözeten gazeteciliğin yapılamayacağı düşünülebilmektedir.

KAYNAKÇA

Arabacı, Caner (2008), "Basın Birliği", **Medya ve Siyaset**, Editör: Zülfikar Damlapınar, Eğitim Kitapevi, Konya, ss. 79-145.

Büyük Anketimiz. (1943, 16 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1

Demir, Vedat (1991), "Basın Tarihimizde Kanunla Kurulan Bir Mecburi Meslek Kuruluşu Türk Basın Birliği, Kuruluşu, Faaliyetleri ve Kapanışındaki Nedenler", **Marmara İletişim Dergisi**, S. 8, ss. 231-247.

Güvenir, O. Murat (1991), **2. Dünya Savaşında Türk Basını**, Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, İstanbul.

Işık, Metin (2012), **Dünya ve Türkiye Bağlamında Kitle İletişim Sistemleri**, Eğitim Yayınevi, Konya.

Özcan, Ömer Faruk (1026), "Basın Meslek Örgütlerinin Tüzüklerinde Türk Basınının Kurumsallaşma Seyri", **Marmara İletişim Dergisi**, S. 26, ss. 1-15.

Sertel, M. Zekeriya (16 Haziran 1945), "Basın Birliği Kanunu da Kaldırılmalıdır", **Tan**, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Basın Birliği İsmen Vardır, Fuat Duyar ve Sait Kesler. (1943, 30 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Başvekilimizin Vaatlerinin Yerine Gelmesini Bekliyoruz, Vâ-Nu. (1943, 1 Aralık). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.
Türk Gazeteciliği: Bir Tarafta 50 Bin Liralık Makine Diğer Tarafta 50 Liraya Muharrir! Cevat Fehmi. (1943, 22 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Bizi Koruyabilecek Bir Anayasamız Olsaydı? Akagündüz Diyor ki! (1943, 26 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Evvela Bizi Geriye Bağlayan Zihniyetle Mücadele Lazım! Doğan Nadi'nin Fikirleri. (1943, 21 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Gazete Dördüncü Değil Birinci Kuvvettir! Ali Fuat Başgil Diyor ki!. (1943, 28 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Gazeteci Rahat Çalışabilmek İçin Yarın Endişesinden Kurtulmalıdır, Muvaffak Sunal. (1943, 25 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Gazetecileri İçtimai Teminata Kavuşturmak Devrin İlacıdır, Naşid Hakkı Uluğ. (1943, 23 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Gazetecilerimiz Milli Meselelerde Çok Hassas ve Titiz Davranmıştır, Mümtaz Faik Fenik. (1943, 27 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Hakkı Tarık Us, Basın Birliği Bünyesinde Değişiklik İstiyor. (1943, 19 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Mahmut Esat Bozkurt Fikrini Anlatıyor. (1943, 17 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Müessir Bir Amil Olması Beklenemez, Ercümend Ekrem Talu. (1943, 24 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Ömer Rıza Doğrul Fikrini Anlatıyor. (1943, 18 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Sermayedar ve Fikir Sahibi Arasındaki Tezat, Hayri Alp ve Cemaleddin Bildik. (1943, 2 Aralık). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Türk Matbuatı İnkişafını İdealist Müntesiplerine Borçludur, Sedat Simavi Diyor ki! (1943, 29 Kasım) Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Türk Gazeteciliği: Vatan Başmuharririnin Yeni Bir Mütalaası. (1943, 20 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1-2.

Üstün, Hasan (2013), "Türk Basın Birliği'nin 1939–1946 Arasında Gazetecilerin Çalışma İlişkilerini Kurumlaştırma Girişimleri ve Günümüze Bıraktığı Miras", **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, C.II/45 ss.149-170.

Yeni Anketimiz. (1943, 14 Kasım). Tasvir-i Efkâr, s. 1.